

Het absurde als materiaal

Topp & Dubio: This must be 2019, Bunker Westbroekpark, Den Haag

Bertus Pieters | Villa La Repubblica | 25 juni 2014

Stel: je belandt in 2019. Wat tref je daar aan? 2019 is niet bijzonder ver weg; over vijf jaar is het zover.

Misschien heeft vijf jaar geleden iemand je gevraagd je te bedenken waar je over vijf jaar zijn wilde, zodat je je een doel kon stellen of zo (er zijn nu eenmaal professionele mensen die je aanbevelen steeds maar ouder te worden). Maar kon je je, toen in 2009, ook bedenken hoe de wereld er nu, anno 2014 uit zou zien? Je dacht in 2009 alles al gezien te hebben, maar nu bezoek je een tentoonstelling en je ziet misschien toch weer iets bijzonders. Of misschien ben je net zo blasé als vijf jaar geleden en vind je dat er steeds weer nieuwe dingen getoond worden die je al gezien hebt.

En je merkt niet eens dat er een tegenstrijdigheid zit in die redenering. Maar in die tegenstrijdigheid zit het absurde. Want wat is er nieuw aan die dingen en hoe komt het dat je ze al gezien hebt, terwijl ze toch nieuw zijn? Zeker, de dingen hebben een geschiedenis; dat hebben ze altijd. Die geschiedenis, al is die nog zo kort, geeft ze een betekenis en dat maakt dat ze niet nieuw kunnen zijn. En misschien is het de geschiedenis van de dingen die je zo blasé maakt. De onderwerpen die die geschiedenis maken, die ken je nu wel en de manier waarop ze gebruikt worden in de dingen die je ziet, die ken je nu ook wel. Op die manier wordt het heden niet alleen een optelsom van de geschiedenis tot zover, maar ook een doodlopende weg. Ook menig kunstenaar voelt zich vroeger of later een keer op die doodlopende weg.

Tijd dus om dat doodlopen te vermijden en een sprong vooruit te maken. Dat is precies wat Topp & Dubio gedaan hebben met hun installatie This must be 2019 in de bunker aan de rand van het Haagse Westbroekpark.

De uit de Tweede Wereldoorlog stammende bunker V192 is nu deels opslagruimte van de aanpalende theeschenkerij. De Duitsers herbergden er de machinerie voor de communicatie in het marinehoofdkwartier van het Scheveningse deel van de Atlantikwall.

Die machinerie produceerde nogal wat warmte dus de bunker is voorzien van opvallende ventilatiegaten. Die specifieke geschiedenis is, nu de bunker als expositieruimte dient, dus terzijde geschoven. En zeker wanneer het gaat om een installatie die gaat over 2019.

Maar de dingen laten zich moeilijk ontkennen en de vorm die de Duitsers in hun snode efficiëntie aan de bunker gegeven hebben, is nu het omhulsel voor de expositie. Ook ontkennen is een vorm van erkennen, immers, de ventilatiegaten, de deuren, nissen en gangen spelen des te meer een rol in het geheel.

Naar verluidt hebben Topp & Dubio een aantal objecten en materialen van hun atelier verzameld die geen geschiedenis of betekenis hadden. Ontdaan van hun bedoeling en verhaal hebben zij er in de ruimtes van de bunker een installatie van gemaakt, die bovendien begeleid wordt door tekst en geluid.

De teksten bestaan uit verklaringen langs de wand van dichter en taalkundige Sean Cornelisse. Maar die teksten zijn wel geschreven in een toekomstige taal, Ovismen genaamd. Gelukkig biedt een vouwblad, vrijelijk te snaaien bij de ingang, een vertaling in Hedendlands. Maar dat biedt een andere oplossing dan verwacht, want de Ovismen zouden ontstaan zijn door observatie en de oerkreten die die zouden bewerkstelligen. Vervolgens zijn die klanken weer vertaald en dat biedt teksten die het absurde van de hele onderneming benadrukken.

Het absurde zelf uit zich op het snijvlak van de betekenisloosheid van de dingen en de wil van de kijker om betekenis te zien. De hedendaagse beeldtaal maakt meer dan ooit gebruik van die tegenstelling, meestal op een dwingende manier. Vooral binnen de ons overspoelende consumentistische beeldcultuur wordt de kijker geacht een bepaald kader te hebben waarbinnen hij of zij gedwongen wordt een bepaalde richting uit te denken. Daarbinnen zijn allerlei gradaties van heel simpel tot redelijk intellectueel. Wanneer het beeld of de objecten iets veroorzaken binnen het denkkader van de kijker zodat die een ander betekenis ziet dan hij/zij verwacht, dan heet dat in zijn simpele vorm LOL en in zijn intellectuele vorm verontrustend of desoriënterend.

Dat alles wordt tegenwoordig samengevat onder de noemer “bizar”, maar het wordt ook absurd of absurdistisch genoemd. Meestal wordt daarmee niet veel meer dan verwisseling van betekenissen bedoeld. Maar in feite komt het absurde pas echt bloot te liggen wanneer een object, zaak of beeld ervoor zorgt dat het ontstaan van een betekenis in het hoofd van de kijker wordt tegengewerkt. De kijker wordt daarbij dus niet “op het verkeerde been gezet”, maar krijgt gewoon geen been om op te staan.

Dat is min of meer aan de hand bij This must be 2019. Immers, Topp en Dubio hebben hun best gedaan zaken te maken die geen geschiedenis hebben, althans niet de geschiedenis die we nu anno 2014 zouden kennen. Helemaal slagen daarin, doen zij natuurlijk niet. Maar de voor de handliggende truc in een blinde ruimte als een bunker om een bepaalde sfeer te creëren is vermeden, het dramatische of grootse of sublieme past nu eenmaal niet bij het werk van Topp & Dubio. De kracht moet puur uitgaan van dat wat getoond wordt (en ten gehore wordt gebracht).

Toch valt er wel enige structuur voor de kijker te zien. Zo wordt er in een aantal gevallen gebruik gemaakt van projectie, niet alleen met projectieapparatuur maar ook simpel door middel van spiegeling of verdubbeling door schaduw. Naast de gesuggereerde denkwereld van de zaken en objecten zelf, wordt die denkwereld dus ook nog eens vergroot of verdubbeld in een gesuggereerde ruimte.

Een van de fraaiste vondsten daarin is een vitrine of aquarium met gloeilampen die er quasi in drijven. Door de spiegelingen breidt de ruimte zich uit, maar ook het aantal gloeilampen breidt zich uit. Door de belichting is ook de schaduw van de gloeilampen en het patroon dat zij vormen op de bodem van het aquarium te zien en ook dat vermenigvuldigt zich wanneer je er van verschillende hoeken inkijkt. Ernaast ligt een gekleurd lint, je zou kunnen denken aan het kleurenspectrum, eronder staat een gesloten kist, een insluiting van ruimte en daarmee tegengesteld aan de vitrine met de lampen. De lampen zelf geven geen licht maar worden wel beschenen door een lamp, waardoor zij een schaduw werpen in plaats van zelf licht te geven. Het zijn redeneringen die logica trachten te geven aan dat wat hier getoond wordt. Maar het is geen noodzakelijke logica.

En de begeleidende tekst OKUS UNNEMA MARUST BURRA MIKER SEKO (“okus” is “smaak” in de Joegoslavische talen en “burra” is “ezelin” in het Spaans; ga zelf maar kijken wat Cornelisse ervan maakt) biedt geen uitweg of verklaring maar eerder een extra gebeuren dat ontsnapt aan zowel de projecties en reflecties van de lampen in de vitrine als de geslotenheid van de kist.

En zo worden ook in de grote ruimte op twee plaatsen zaken gespiegeld. De ruimte en voorwerpen lijken door te lopen in een alternatieve ruimte. Maar die alternatieve ruimte is geen duidelijke ruimte, de ruimte is vaag. Je verschijnt er zelf in als imiterende geest, terwijl de historische ruimte om je heen in een anoniemere, onduidelijke ruimte verandert.

Maar de grote blikvanger in de grote ruimte is een zwarte cirkel op de vloer waarin allerhande dingetjes liggen, deels omgeven door cilinders die dusdanig staan opgesteld, dat je makkelijk het idee krijgt dat dit toch wel het mentale middelpunt van het gebouw moet zijn.

De meest geraffineerd ingerichte ruimte is er een met onnavolgbare objecten en constructies. Er komen onder meer wielotjes, een babysokje en een ansichtkaartenstandaard aan te pas en reflectie en projectie spelen weer op verschillende manieren een rol.

Voor wie de consumentistische beeldcultuur, die ons omringt en ons tot voorgeprogrammeerde keuzes dwingt in ons kijken, even zat is, is This must be 2019 een uitkomst. Topp & Dubio tonen niet zozeer een blik in de toekomst als wel een manier van kijken met logica zonder beladen keuzes. Anderzijds is het geen vrijblijvende tentoonstelling van inwisselbare kijkdingetjes; het oog wordt geleid, wordt uitgedaagd te onderzoeken en de kijker wordt uitgedaagd verder te denken dan binnen de door geschiedenis en samenleving opgedrongen kaders. Het laat ook zien dat de weg van het kijken nooit doodlopend kan zijn, want de show mag dan wel This must be 2019 heten, je staat er gewoon in het heden naar te kijken, op het moment dat je er bent, daar kan geen Topp of Dubio wat aan veranderen.

De bunker blijft een historisch beladen plek – dat ademt hij uit al zijn muren en gaten – , maar hij is daardoor ook een uitstekende plek om los te komen uit de eigen tijd en daarmee uit een conventionele denkwereld. Het gaat er niet zozeer om dat er een parallelle wereld is die een vlucht biedt uit het heden, het gaat erom dat er een parallelle wereld is tussen de dingen zelf en de betekenis die we eraan geven. Dat is het moment en de ruimte van het absurde, dat er altijd is, maar hier met inzicht en humor gebruikt wordt als materiaal.

Bertus Pieters

Tijdreizen in 'this must be 2019'

Nathalie van der Lely | Jegens en Tevens | 16 juni 2014

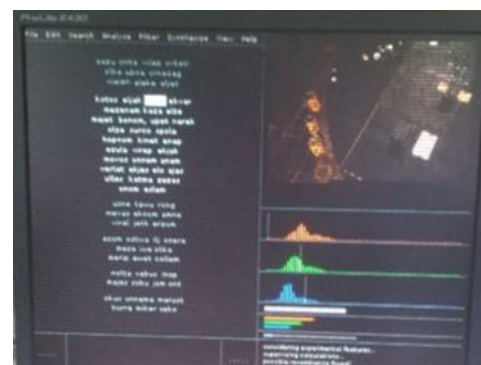
Zaterdag 14 juni 2014 was een idyllische dag in Westbroekpark. Gezinnen waren op pad, kinderen hielden een balletje hoog, uitgebreide picknicks werden gehouden en een pas getrouwd koppel liet zich in de rozentuin vereeuwigen door een druk doende fotograaf. De Parade Kriebels waren weer voelbaar. Na een kleine omweg kwam ik aan bij een schattig theehuisje met pont en roeiboortjes. De tijd lijkt hier stil te staan. En juist op deze plek onderzoeken Topp & Dubio de toekomst.

de toekomst zijn de installaties op het eerste gezicht vreemd en onwennig. De locatie brengt je van je stuk, soms letterlijk wanneer je moet bukken om niet je hoofd te stoten of op de tast je naar de volgende installatie begeeft. Bij entree word je direct bevangen door de muffe lucht van de bunker, de vochtigheid en de on aardse muziek die speciaal voor deze tentoonstelling is gecomponeerd door Rob Bothof.

[] OKUS ANNEMA MARUST BURRA MIKER SEKO

In een historische bunker uit de Tweede Wereldoorlog tonen Topp & Dubio nieuw ruimtelijk werk. De tentoonstelling bestaat uit installaties die een vooruitblik werpen op het jaar 2019. Net zoals

[] Muziek in combinatie met foto's, lichtwaardes woorden / Rob Bothof

De muziek reageert op de intensiteit van het licht in verscheidene 'zalen'. Door middel van camera's worden op verschillende momenten foto's gemaakt van de installaties en deze foto's worden

gescand in de computer. Vervolgens worden de rood-, blauw- en groenwaardes gemeten. Deze veranderen regelmatig (meer of minder licht) en dit zorgt ervoor dat de muziek sneller of langzamer gaat al naar gelang het licht in de zaal toeneemt of afneemt. Weliswaar is de muziek door de mens voorgeprogrammeerd, maar neemt het computersysteem dit over en maakt automatisch 'lichtmuziek'. De futuristische muziek voegt zeker iets toe aan de compleet andere wereld die je bij het betreden van de bunker instapt.

Dichter en taalkundige Sean Cornelisse heeft een nieuwe taal bedacht voor deze tentoonstelling. De bordjes die de context kunnen bieden om het tentoongestelde werk beter te snappen zijn een onoplosbare puzzel op zich. De zogenaamde Ovismen- patafysische oerkreten die vragen om een grondige interpretatie – helpen je niet verder in het doorgronden van 2019.

[] HOTOS ELJAH BUNA EKVAR MEZENAM HAZA ELTE MAJET BONOM....

Als bezoeker probeer je toch aanwijzingen te vinden; je leest het persbericht aandachtig en ontleedt het bijgevoegde formulier. Je bekijkt de installaties eens vanuit een andere hoek en wacht totdat er iets komen gaat waar je chocola van kunt maken. En na verwoed het 3e rondje te hebben gemaakt, begreep ik het ineens. Het is niet bedoeld om te begrijpen. Je kunt de toekomst niet uitleggen of inzichtelijk maken; je kunt alleen een glimp laten zien van wat jij denkt dat komen gaat. Duiden is een illusie; toekomst voorspellen is gekkenwerk, vandaar ook de absurditeit van de taal van Cornelisse of van sommige werken van Topp & Dubio.

[] OKUS UNNEMA MARUST BURRA MIKER SEKO

Een stofzuiger die ineens loeit, plastic bubbeltjes op een diaprojector die de kamer veranderen in een kolkende massa van eicellen, waterdruppels of luchtballen (?), een krochtje vol buizen dat groen, dan weer roze, dan weer oranje verlicht wordt, om na een pikdonker gangetje geconfronteerd te worden met een aquarium vol gloeilampen. De onherbergzaamheid van de bunker versterkt de ogenschijnlijke ontoegankelijkheid van de tentoonstelling die je dwingt tot kijken, luisteren of voelen.

De werken in deze tentoonstelling hebben geen functie en onderbouwen geen theorie of inzicht, waardoor het lastig is ze exact te duiden - Topp&Dubio

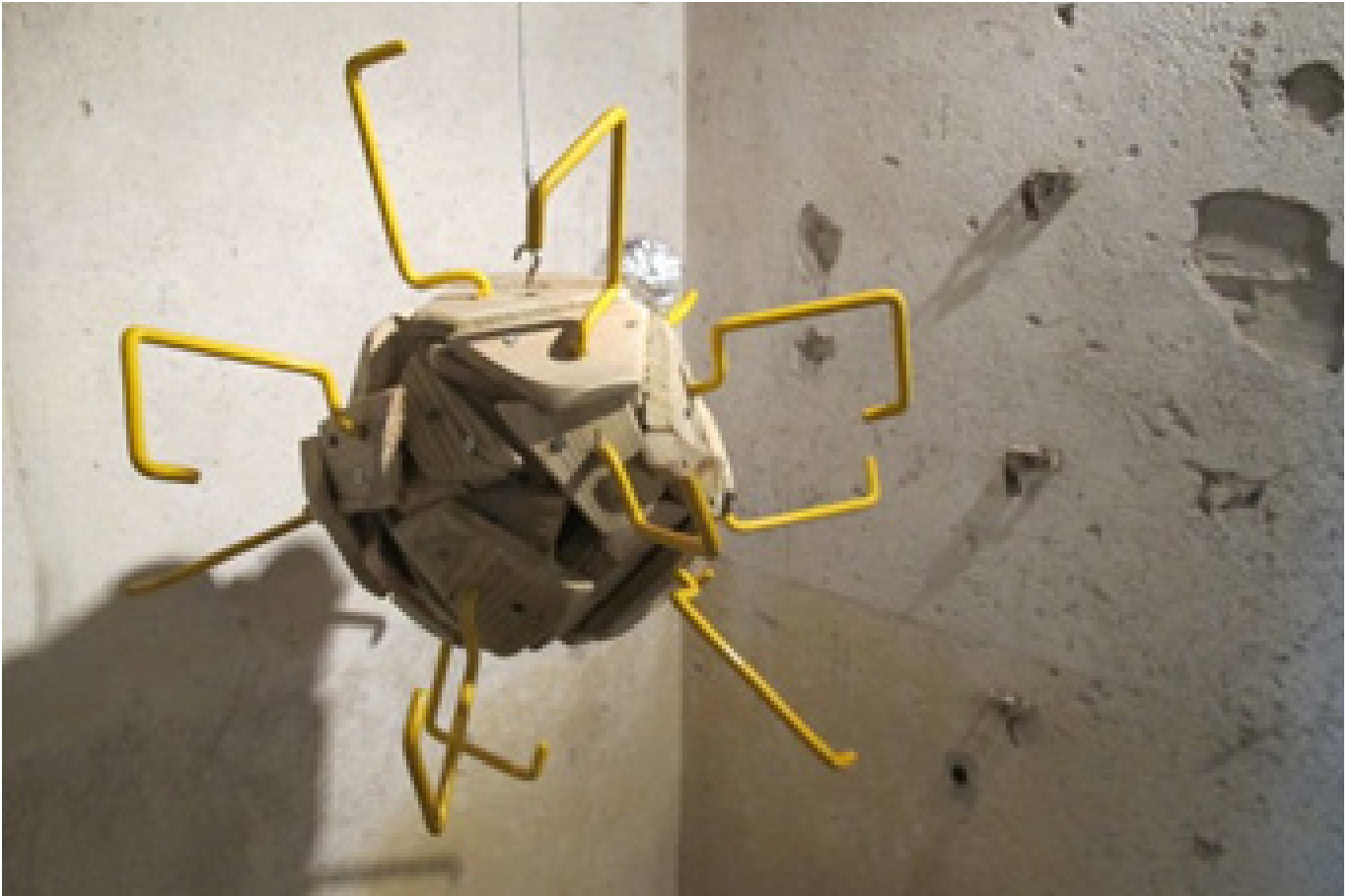
De context is afwezig dus je zult zelf een weg moeten banen door de tentoonstelling. De tentoonstelling toont de toekomst van het conceptuele werk waar een idee zonder het vangnet van een context of mooi geformuleerde toelichting op een begeleidend bordje overkomt bij een toeschouwer of niet. Daarmee hebben Topp & Dubio een grote sprong in het diepe genomen, want je bent niet alleen afhankelijk van de ontvankelijkheid van de kijker die geprikkeld wil worden maar ook van het succes dat een tentoonstelling kan en moet zijn. En precies dat is nu, naast de mooie/interessante/verrassende/ongrijpbare projecties en installaties, wat het de moeite waard maakt om de tentoonstelling te bezoeken; het laat de toekomst in al haar facetten zien, of je er nu klaar voor bent of niet.

Nathalie van der Lely

This must be 2019 is nog tot en met 13 juli 2014 te zien in Bunker Westbroekpark. Dagelijks open van 12:00 – 20:00.

This Must Be 2019

Kees Koomen | chmkoome | 13 juni 2014

Voor hun tentoonstelling in de Bunker in het Westbroekpark in Den Haag hebben Topp & Dubio grote opruiming gehouden in hun atelier: alles met een verleden en een verhaal werd verwijderd. Wat overbleef was het materiaal waarmee ze hun nieuwe tentoonstelling zouden maken, aangezien dit materiaal niet beladen was zou het ideaal zijn om ermee over de toekomst na te denken. 2019 was in de nabije toekomst het minst beladen jaar met een vooralsnog lege agenda en de bevindingen van het duo zouden zich dus daarop richten. Er werd een half jaar gewerkt in het atelier en recent werd de bunker ingericht met als resultaat een grote hoeveelheid werk met een amalgaam van dadaïstische, surrealistische, patafysische en wetenschappelijke invloeden. Om de kunstenaars te citeren:

“THIS MUST BE 2019 kan gezien worden als een poging tot het maken van meer ruimte, meer tijd en meer mogelijkheden. De tentoonstelling gaat uit van een kneedbaar, buigzaam en rond besef van tijd en ruimte. Een ruimte die tegelijk overzichtelijk en oneindig is. Waarin zich objecten en beelden bewegen die hun bestaan nog moeten bewijzen en die vragen stellen over hun eigen ontstaan en over de potentie der dingen. Met deze tentoonstelling willen Topp & Dubio hun eigen toekomst onder handen nemen en vormgeven. Ook als dat betekent dat zij op de zaken vooruit lopen.”

De tentoonstelling is een enorme levendige staalkaart geworden van wat het duo vermag. Met een onbevangen blik worden objecten gecombineerd, effecten uitgeprobeerd en verschillende disciplines worden benaderd om met een onverwachte tournure te worden toegepast. Het gemak waarmee het duo dit doet om tot een bijzonder speelse tentoonstelling te komen wekt bewondering. De verantwoording van dit alles, een sine qua non tegenwoordig, wordt op een dermate amusante en nonsensicale wijze gebracht dat de gemiddelde kunsthistoricus het nakijken heeft.

Er werd voor de gelegenheid samengewerkt met de componist Rob Bothof die foto's van het werk uitgebreid analyseerde en vertaalde in geluid dat tijdens de opening klonk. Daarnaast was dichter/taalkundige Sean Cornelisse aan het werk gezet om betekenissen van het werk te ontcijferen en om te zetten in nieuwe taal, zogenaamde "Ovismen" (Patafysische oerkreten). In een performance tijdens de opening kwam het jaar 2019 tot leven in beeldende acties waar het publiek in de idyllische theetuin bij de bunker met een mengeling van interesse en amusement kennis van nam.

Kees Koomen

Opening This Must Be 2019

Kees Koomen | chmkoome | 13 juni 2014

Haagse taferelen in de theetuin. Waar dra de performance een aanvang nam onder luid gezang van Ignas te Wiel

en ...

TWEE!!!

NEGEN!!!!!!

EENNNNN!!!!!!

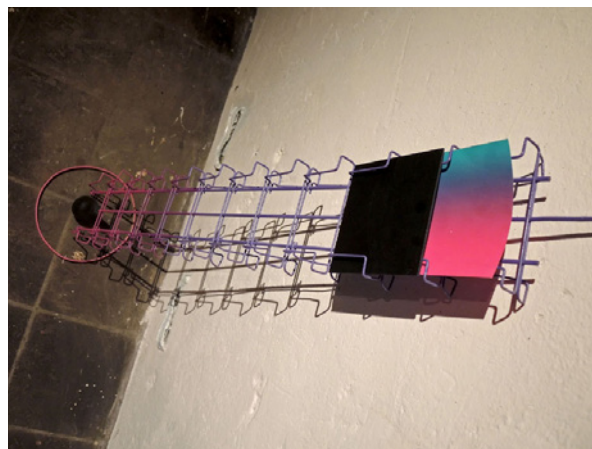
Dubio (of Topp) nam het woord om de tentoonstelling toe te lichten.

Waarbij Rob Bothof werd voorgesteld en waarna ook Sean Cornelisse een kort referaat mocht houden over zijn Ovismen

Topp & Dubio @ Bunker Westbroekpark Den Haag

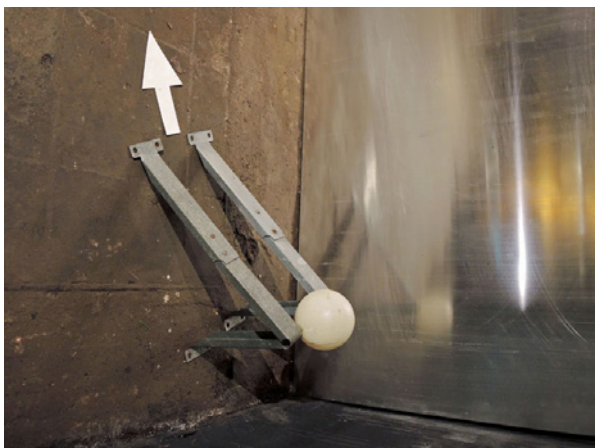
JB | Trendbeheer | 26 juni 2014

Met 'This must be 2019' gunnen Topp & Dubio bezoekers een kijkje in hun binnenruimte waar gedachten en vooruitzichten rondwalen die nog niet in een groter kader zijn gezet of theoretisch worden onderbouwd.

Ditmaal zien we de tentoonstelling vanuit het perspectief van een vlieg die min of meer toevallig de Bunker in het Haagse Westbroekpark is binnengevlogen.

(Een bericht van de vlieg van Topp & Dubio)

Op vrijdag 27 juni geven Topp & Dubio en dichter/taalkundige Sean Cornelisse een extra rondleiding door de tentoonstelling 'THIS MUST BE 2019' in de Bunker van het Westbroekpark in Den Haag.

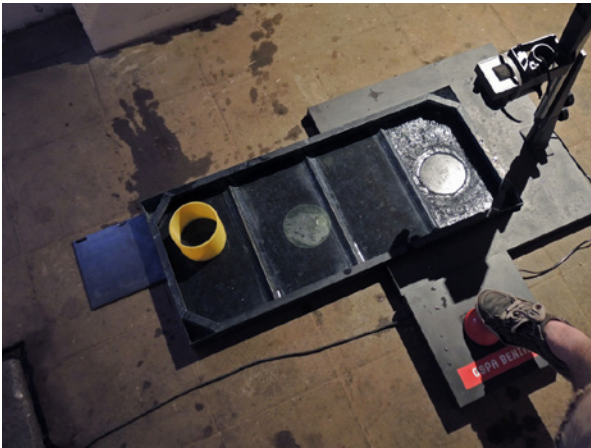
De bunkerexpo is nog t/m 13 juli te zien.

<http://trendbeheer.com/2014/06/26/topp-dubio-bunker-westbroek-park-den-haag/>

'This must be 2019'

Topp & Dubio @ Bunker Westbroekpark, Den Haag

Dolf Pauw | 25 juni 2014

The artists Topp & Dubio show new sculptural work in bunker Westbroekpark in The Hague. This historic residual space of the Second World War, the ideal place to learn about the future thinking. The artists respond here to the impasse created by social uncertainties and various crises in recent years. The exhibition consists of installations that form a series of visual ideas and prospects-yet-fictional year '2019'.

<http://rdpauw.blogspot.nl/2014/06/this-must-be-2019.html>

'This must be 2019'

Morfo Katsantonis & John van Tiggelen | Blikvangen | 2 juli 2014

De *Waterkant* is een heerlijk grasterras in het Westbroekpark in Den Haag. In de bunker bij het terras is de expositie 'This must be 2019' van Topp & Dubio te zien. Na een voorbereidende sessie op het terras dook ik de bunker in.

De verbazing is voelbaar. 'Hebben ze deze spullen gevonden?' Elf kinderen, allemaal ongeveer twaalf jaar oud, staan rondom het zwarte vlak van Topp & Dubio. Niemand raakt iets aan of stapt op het zwarte vlak waarop een aantal voorwerpen gerangschikt zijn. Ze kijken elkaar aan. Wat is dit? Dan komt een jongen binnen, 'Wie gaat ermee voetballen?' De betovering is verbroken en weg zijn ze, de bunker uit naar buiten toe. Heel even waren ze in de ban van het werk van Topp & Dubio.

Het wordt er niet duidelijker van, wel poëtischer

Ik blijf alleen achter en stel mezelf dezelfde vraag 'Wat dit is?' Voorwerpen gerangschikt in verrassende patronen en combinaties, voorzien van teksten in een vreemde onbegrijpelijke taal. Projecties, video's, een rode knop waar ik niet vanaf kan blijven; hoe verder ik de bunker binnendring, hoe meer ik gegrepen word door dit werk. Ik kijk naar een bal bovenop een kleine hellingbaan. Onderaan de helling is een pijl aangebracht in de richting waarheen de bal zou rollen, als hij gaat rollen. Is er dan een andere mogelijkheid? Ernaast is een spiegelende wand aangebracht. 'Visuele gedachten en vooruitzichten voor het – vooralsnog – fictieve jaar 2019,' schrijven de makers. Het kunstwerken zijn voorzien van teksten gemaakt door taalkundige en dichter Sean Cornelisse, gespecialiseerd in toekomstige talen. In de folder staan vertalingen van de raadselachtige zinnen. Het wordt er niet duidelijker van, wel poëtischer. De toekomst van Topp & Dubio heeft een mysterieuze schoonheid en laat zich niet makkelijk ontrafelen in begrijpelijke beelden. Ben ik inmiddels in de ban van Topp & Dubio? Ik besluit terug te keren naar het terras om wellicht wat later nog een keer in de bunker te gaan kijken.

'This must be 2019' van Topp en Dubio is t/m 13 juli te zien in de bunker bij terras de Waterkant, Westbroekpark, Den Haag.

<http://blikvangen.nl/2014/07/this-must-be-2019/>